

ČT 2, 21.8.2009

Čtyři dny v práci?

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

Zkrátit pracovní týden o jeden den a přispívat ze státní kasy na mzdy firmám, které se potýkají s nedostatkem zakázek. Tento nápad teď rozmyšlí ministerstvo práce a sociálních věcí, vnukli mu ho odboráři. Podle nich zabrání tomu, aby dál rostl počet nezaměstnaných.

Daniela PÍSAŘOVICOVÁ, redaktorka

Inspiraci hledali u německých sousedů. Teď podobný model prosazují v Česku. Odboráři po ministerstvu práce chtějí, aby převzalo zodpovědnost za firmy, které se kvůli ekonomické recesi dostaly do vážných problémů.

Josef STŘEDULA, předseda, Odborový svaz KOVO

V praxi by to bylo tak, že by zaměstnanci pracovali plně 4 pracovní dny, ten pátý pracovní den by byli například doma nebo by se třeba vzdělávali a stát jim k těm 60 %, které podle současného zákoníku práce také mohou dávat, přispívá ještě dalších 20 až 30 %.

Eduard JANOTA, ministr financí

Jestli by se jednoznačně vybilancovalo, ukázalo, že to není dodatečný výdaj státního rozpočtu, tak v tomto případě by to bylo určitě, určitě prospěšné.

Daniela PÍSAŘOVICOVÁ, redaktorka

Ministerstvo práce ale rozhodné slovo zatím neřeklo.

Štěpánka FILIPOVÁ, mluvčí, ministerstvo práce a sociálních věcí

V tuto chvíli je skutečně předčasné mluvit o tom, kdy bude daný systém, nebo nebude daný systém zavedený, vše je otevřené.

Luděk NIEDERMAYER, analytik, Deloitte

Je příznačné, že ta diskuse probíhá teď, když už v podstatě ta ekonomická krize probíhá rok, čili je to trochu pozdě.

Daniela PÍSAŘOVICOVÁ, redaktorka

Odboráři v kratším pracovním týdnu vidí hlavně lék na rostoucí nezaměstnanost. V červenci povyskočila na 8,4 %, do konce roku počítají analytici dokonce s prolomením 10 %. Výhod je ale podle odborářů ještě víc.

Josef STŘEDULA, předseda, Odborový svaz KOVO

By se stabilizoval příjem zaměstnanců, pomohlo by to extrémně ekonomice, protože by lidé neměli tu ztrátu, kterou mají dnes.

Daniela PÍSAŘOVICOVÁ, redaktorka

Jestli myšlenku kratšího pracovního týdne ministerstvo práce a sociálních věcí posvětit, by mohlo být jasné v půlce září, kdy se zástupci resortu a odborů sejdou znovu. Daniela Písařovicová, Česká televize.

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

Hostem ve studiu ekonom CERGE Štěpán Jurajda, dobrý večer.

Štěpán JURAJDA, ekonom, CERGE, Národohospodářský ústav AV ČR

Dobrý večer.

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

A z Jihlavy se k nám připojuje předseda Odborového svazu KOVO Josef Středula, hezký večer i vám.

Josef STŘEDULA, předseda, Odborový svaz KOVO

Dobrý večer.

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

Pane předsedo, pokud se nebo pokud by se kurzarbeit zavedl až v roce 2010, nebylo by to s křížem po funuse?

Josef STŘEDULA, předseda, Odborový svaz KOVO

Nebylo by to zcela s křížem po funuse, protože v současné době dochází k extrémnímu zneužívání dávek v nezaměstnanosti a když v minulé reportáži bylo hovořeno o tom, že například na léčení nebo léky pro, proti chřipce je potřeba asi 200 milionů korun, tak tady taková částka, dokonce 250 milionů korun, v měsíci se zbytečně utrácí, protože firmy hledají možnosti a našli díru v zákoně a zneužívají dávky v nezaměstnanosti, takže stát by to dokonce přišlo ještě levněji v některých případech.

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

Jste si jist, nevyšly by mzdové dotace pro zaměstnanec firem nakonec draž, než kdyby stát vyplácel podpory v nezaměstnanosti jako teď?

Josef STŘEDULA, předseda, Odborový svaz KOVO

Jsem si jist, paní redaktorko, protože v České republice dvě třetiny z hrubého domácího produktu tvoří spotřeba obyvatel. A jakmile dojde k tomu, že lidé mají snížené příjmy, tak automaticky dochází k poklesu hrubého domácího produktu a ještě jednu poznámku. Když bylo řečeno o tom, že někdo přichází s křížem po funuse. Smutné je na tom to, že my o tomto námětu hovoříme už od podzimu loňského roku, upozorňujeme na to, že vláda měla něco dělat, vláda nedělala vůbec nic, spala hezky na vavřínech nebo možná pod peřinou, ale hodně velkou a výsledek je teď ten, že lidé i firmy se dostávají do naprosto neřešitelných situací, takže musí to být rychlé, účinné a myslíme si, že to jde stihnout ještě do konce letošního roku.

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

Pane docente, jak tento poměrně nákladný systém boje s nezaměstnaností obstál v Německu.

Štěpán JURAJDA, ekonom, CERGE, Národohospodářský ústav AV ČR

Ono se to ještě nedá v podstatě správně odhadnout. Ta taková dnešní trošku mediální bublina o tom, že tenhle systém zachránil asi 400 tisíc pracovních míst, to vychází z takového velice předběžného reportu zprávy, na kterou se ještě nedá plně spolehnout. Je to tam tradiční systém, který ukazuje, že do určité míry bývá i zneužíván v situaci, kdy ho využívají třeba stavební firmy, jako ochranu při výkyvech počasí, a tak dále. Takže je to systém nákladný a nedá se ještě plně vyhodnotit v Německu.

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

Pane předsedo, zneužívání systému byste se vy neobával?

Josef STŘEDULA, předseda, Odborový svaz KOVO

Já se obávám, paní redaktorko, toho, co se děje teď, protože my kdybychom postupovali podle logiky a řekli firmám, tak využijte stejný model, jako už dneska používají asi u 10 tisíc zaměstnanců, kde zaměstnanci pracují, pracují na stejném místě, ale jsou formálně nezaměstnaní, berou dávky v nezaměstnanosti, a ještě k tomu dohody o provedení práce, tak kdybychom to řekli všem firmám, tak by se stalo, že se stát dostane do regulérního stavu, že nemá už korunu na nic, na důchody, na nemocenské, na nic. Ministerstvo se momentálně na to tváří tak, jak se na to tváří, jak zaznělo z vašeho komentáře. A my k tomu prostě nemůžeme přihlížet a navíc ten systém kurzarbeitu podporují v této době i zaměstnavatelé, ale neznamená to, že každý zaměstnavatel by dostal takovouto podporu. Musí otevřít knihy, musí platit řádně státu a potom samozřejmě musí dojít k tomu, aby se podívali do účetnictví příslušně zodpovědní lidé, kteří budou to povolovat a poté teprve může dojít k odsouhlasení. A navíc ještě chceme, aby odbory se k tomu mohly vyjadřovat.

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

Pane docente, vy nesouhlasně kýváte hlavou.

Štěpán JURAJDA, ekonom, CERGE, Národohospodářský ústav AV ČR

No, je to trochu problém, protože i v tom Německu, kde ten systém funguje už dlouhá léta a samozřejmě byl rozšířen, protože podobně jako u nás je tam před volbami, takže podpora jak odborářů, jak zaměstnanců, tak zaměstnavatelů je samozřejmě populární, tak tam někteří významní ekonomové trhu práce upozorňují na to, že tam možná dochází i k tomu, že jsou podporovány firmy, které by vlastně měly zaniknout. Podporují ty firmy, které stejně za pár let skončí a v podstatě jenom vlastně zmrazíte tu současnou strukturu zaměstnanosti. Takže to je do určité míry velká sázka na to, že je tohle jenom dočasný pokles a že se potom obnoví stejná struktura zaměstnanosti, kterou máme dnes, zatímco jiné programy, které aspoň běží v této zemi už třeba od března, tak ty se snaží nabídnout firmám jinou šanci zaměstnat zaměstnance, které nepotřebují na výrobu tak, že jim nabídnou nějaké rekvalifikační programy nebo programy zvyšování kvalifikace.

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

Takže za žádných podmínek okolností byste nebyl pro ten takzvaný krátký týden.

Štěpán JURAJDA, ekonom, CERGE, Národohospodářský ústav AV ČR

Ne, já bych ho podpořil za jedné podmínky. Tam je problém v tom, že pokud najdete firmu, která má krátkodobý propad v poptávce a vy jí umožníte přežít, ta firma zachrání ta pracovní místa, není vystavená těm nákladům propouštění a najímání, pak je to výborná věc. Ale pak máte další dva typy firem. Firmu, která stejně by měla zaniknout, kde v podstatě jenom utrácíte peníze daňových poplatníků na něco, co nakonec stejně dopadne špatně a pak máte firmu, která by třeba nemusela propouštět, ale stejně si o tu podporu řekne. A tady já jsem poměrně skeptický v tom, do jaké míry lze

tyhle ty firmy odlišit od těch skutečně potřebných. Takže proto bych navrhoval systém, který dlouhá léta funguje například ve Spojených státech, kdy firmy se musejí podílet na tom, co od státu dostanou. Například dneska samozřejmě jsou ve špatné situaci, takže je možné mluvit o tom, že by třeba do nějakého státního fondu, ze kterého tyto příspěvky půjdou, přispívaly až v budoucnu, že by část těch peněz, které dneska firmy dostanou, v budoucnu vracely. A nějaká forma spoluúčasti firem je nutná právě proto, aby ten systém nezneužívaly právě tak, jako tady bylo řečeno u podpor v nezaměstnanosti nebo u nedávno jsme to zažili, u nemocenské, kde bylo nutné velmi omezovat právě proto, že i firmy ji mohly zneužívat.

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

Pane předsedo, proč by tedy stát měl živit firmy, které by měly zaniknout a jak by bylo možné to odlišovat, byl byste tedy teď pro ten návrh, který tady padnul, aby se firmy, aby firmy participovaly na té pomoci, kterou dostanou od státu?

Josef STŘEDULA, předseda, Odborový svaz KOVO

Ty firmy jednoznačně participovat budou, protože podle toho, co navrhujeme my, tak by měly platit 60 procent mezd a stát by měl dotovat maximálně 20 až 30 procent těch mzdových prostředků, takže v žádném případě to není bez participace. Navíc to přijde levněji, než systém, který momentálně platí ministerstvo práce, který se jmenuje Vzdělávejte se, kde stát platí plných 100 procent nákladů a tím neříkám, že je špatný, myslím si, že tento námět z evropských fondů je správný. Ale pokud by to mělo jít podle principu, který říká pan docent, tak nikdy neuděláme nic, protože vždycky se najde někdo, kdo zneužívá, ale musíme hledat aktivní prvky, které těm podnikům pomohou. A jestliže půjdeme cestou, že budeme hledat jenom důvody, jak to nejde, tak potom skončíme skutečně tak, že budeme bez firem, bez zaměstnanosti a budeme generovat a jen se dívat na to, jak rostou statistiky v oblasti nezaměstnanosti.

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

Podle vás by tato účast nestačila, účast těch podniků?

Štěpán JURAJDA, ekonom, CERGE, Národohospodářský ústav AV ČR

Záleží na tom, jak bude ten systém nastavený. Dneska, když se díváme na to, jak to funguje v Německu, tak tam mám pocit, že ta spoluúčast není dostatečná, že by se to dalo udělat trochu jinak. A v tuhle chvíli se bavíme o velice nespecifikovaném návrhu, protože přece jenom ještě nemáme ta konkrétní čísla jako u většiny těch vládních opatření nebo opatření na trh práce, je nejdůležitější ten detail toho provedení.

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

Pánové, já vám oběma děkuji, na shledanou.

Štěpán JURAJDA, ekonom, CERGE, Národohospodářský ústav AV ČR

Na shledanou.

Josef STŘEDULA, předseda, Odborový svaz KOVO

Na shledanou.